

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ ПЛАТФОРМИ ТА МОБІЛЬНІ ЗАСТОСУНКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ АВТОНОМНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

DIGITAL EDUCATIONAL PLATFORMS AND MOBILE APPLICATIONS AS A TOOL FOR DEVELOPING FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL AUTONOMY OF FUTURE SPECIALISTS

Процеси глобалізації та цифровізації зумовлюють необхідність удосконалення методики розвитку іншомовної професійної автономності майбутніх фахівців технічних, військових та інших нефілологічних спеціальностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Для ефективної реалізації цього завдання доцільно переглянути засоби навчання та педагогічні підходи, які застосовуються викладачами для викладання англійської мови з залученням цифрових освітніх платформ та мобільних технологій (MALL – Mobile-Assisted Language Learning). Метою статті є обґрунтування потенціалу методології онлайн-освіти та MALL в контексті впровадження інтегрованого навчального підходу на основі цифрових рішень для розвитку іншомовної професійної автономності. На основі практичного аналізу досліджуваного питання була висунута гіпотеза, що використання засобів мобільного та онлайн-навчання мови сприяє реалізації комплексного, компетентного, інтегрованого та індивідуального підходів у іншомовній підготовці військовослужбовців, фахівців технічних та інших нефілологічних спеціальностей, надає навчанням більшої доступності та ефективності. Обґрунтовано, що підхід має бути спрямований на: формування та розвиток всіх системотворчих умінь та навичок; організацію та здійснення навчальної діяльності без просторово-часових обмежень; автоматизацію процесів інформаційної взаємодії та контролю ефективності й результатів. Визначено основні критерії розвитку іншомовної комунікативної компетентності та професійної автономності майбутніх прикордонників у цифровому середовищі. У дослідженні обґрунтовано ключові аспекти розвитку іншомовної автономності за допомогою онлайн-платформ та мобільного навчання: персоналізація і гнучкість, автентичність, якісний зворотний зв'язок. Новизна дослідження полягає у розробленні практичних пропозицій успішної інтеграції інструментів цифрової іншомовної освіти на основі інтегрованого підходу, що створює стимулююче середовище активного навчання у закладах вищої освіти військового технічного та іншого нефілологічного спрямування.

Ключові слова: іншомовна професійна автономність, іншомовна комунікативна компетентність, іншомовна підготовка майбутніх військовослужбовців, критерії розвитку іншомовної комунікативної компетентності прикордонників, англійська мова, іноземна мова професійного спрямування, нефілологічні спеціальності, технічні спеціальності, мобільне навчання мови (MALL – Mobile Assisted Language Learning),

професійна автономність, цифрові освітні платформи, онлайн-освіта, інтегрований навчальний підхід.

The processes of globalization and digitalization necessitate the improvement of the methodology for developing foreign language professional autonomy of future specialists in technical, military, and other non-philological specialties using information and communication technologies. For the effective implementation of this task, it is advisable to review the teaching aids and pedagogical approaches used by teachers to teach English with the involvement of digital educational platforms and mobile technologies (MALL – Mobile Assisted Language Learning). The purpose of the article is to substantiate the potential of the online education methodology and MALL in the context of implementing an integrated educational approach based on digital solutions for the development of foreign language professional autonomy. Based on a practical analysis of the issue under study, a hypothesis was put forward that the use of mobile and online language learning tools contributes to the implementation of a comprehensive, competent, integrated and individual approach in foreign language training of future military personnel, specialists in technical and other non-philological specialties, makes training more accessible and effective. It is substantiated that the approach should be aimed at: the formation and development of all system-building skills and abilities; organization and implementation of educational activities without spatial and temporal restrictions; automation of information interaction processes and control of efficiency and results. The main criteria for the development of foreign language communicative competence of future border guards are highlighted. The study substantiates the key aspects of the development of foreign language autonomy using online platforms and mobile learning: personalization and flexibility, authenticity, high-quality feedback. The novelty of the study lies in the development of practical proposals for the successful integration of digital foreign language education tools based on an integrated approach that creates a stimulating environment for active learning in higher education institutions of military, technical, and other non-philological orientation.

Key words: foreign language communicative competence, foreign language training of future military personnel, criteria for developing foreign language communicative competence of border guards English language, foreign language for specific purposes, non-philological specialties, technical specialties, mobile language learning (MALL – Mobile Assisted Language Learning), professional autonomy.

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.32782/ip/95.1.31>

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Глухманюк О.В.,

orcid.org/0000-0003-1967-784X

ст. викладач кафедри іноземних мов
Національної академії Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького

Шерстюк Н.В.,

orcid.org/0009-0001-0356-3904

ст. викладач кафедри іноземних мов
професійного спрямування
Національного університету
харчових технологій,
викладач кафедри англійської мови
гуманітарного спрямування 3
Національного технічного університету
України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»

Овсянко Г.В.,

[/orcid.org/0000-0002-6417-8049](https://orcid.org/0000-0002-6417-8049)

Ст. викладач кафедри мовної підготовки
Національного університету
кораблебудування імені адмірала
Макарова

Постановка проблеми у загальному вигляді. Мобільне та онлайн-навчання іноземної мови відповідає принципам комплексного підходу, що реалізує можливість формувати і розвивати всі мовні навички та вміння систематично і послідовно, в тому числі, шляхом створення середовища повного занурення у мовне середовище. На сьогодні засоби інформаційно-комунікаційних технологій застосовуються в іншомовній підготовці у закладах вищої освіти технічного, військового та іншого нефілологічного спрямування, здебільшого, фрагментарно, імплікативно, формуючи і розвиваючи окремі навички (лексичні, граматичні, фонетичні) або вміння (говоріння, читання, письмо, аудіювання). При цьому недоліком фрагментарного застосування технологій є порушення концептуального підходу до навчання іноземної мови.

Мобільні застосунки та онлайн-платформи для розвитку іншомовної компетентності дозволяють досягати різних освітніх цілей, нівелюючи просторово-часові обмеження. Інтерактивність та зручний формат навчального контенту сприяють більшій залученості здобувачів освіти до активної пізнавальної діяльності, стимулюють розвиток їх комунікативної компетентності, розширюють потенціал самоосвіти та самовдосконалення, підвищують гнучкість та персоналізацію освітнього процесу. При цьому використання спеціалізованого контенту, гнучкість та персоналізація сприяють цільовому покращенню мовленнєвих навичок та розвивають іншомовну професійну автономність майбутніх фахівців. Актуальність проблеми підсилюється активним розвитком дистанційної та змішаної форм навчання у вищій школі, що потребує перегляду потенціалу цифрових освітніх технологій у сучасному викладанні іноземної мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цифровізація середовища іноземної підготовки у закладах вищої освіти авторами Ю. Кузьменко та ін. [3], G. Baral, R. Baral [4], F. Lim, W. Toh [12] розглядається як об'єктивна вимога розвитку сучасного інформаційного суспільства, що практично сприяє розвитку соціальної компетентності, оптимізації комунікаційного процесу, формує основу для стійкої вмотивованості до навчання. Учені визначили ключові переваги мобільного навчання: вмотивованість, самостійність та інтерес до предмету в здобувачів освіти, можливість бути співавтором навчального процесу, а також гнучкість оцінювання та індивідуальний підхід.

Проблематиці приділена увага в напрацюваннях М. Bernacki та ін. [5], X. Fan та ін. [7], С. Nuraeni та ін. [14], де аналізується потенціал гейміфікації в мобільному вивченні мови: ігрова співпраця підвищує мотивацію до навчання, сприяє кращому засвоєнню навчального

матеріалу, а мобільні додатки додатково дозволяють оптимізувати просторово-часовий аспект навчання. Учені L. Budko та ін. [6], K. Gael, D. Elmiana [8] ключовими особливостями вивчення іноземної мови з використанням мобільних пристроїв науковці визначають персоналізацію навчання, кращу взаємодію, можливість ефективного зворотного зв'язку.

Українські науковці значну увагу приділяють формуванню професійної іншомовної компетентності майбутніх прикордонників. У науковій статті Л. Канової [2] наголошується, що іншомовна комунікативна компетентність військовослужбовців є важливою складовою їхньої професійної компетентності та забезпечує ефективну взаємодію під час міжнародних операцій і співпраці з партнерами. У наукових дослідженнях Ю. Грищук, В. Крикун [1] підкреслюється необхідність модернізації мовної підготовки у військових навчальних закладах України відповідно до стандартів НАТО, зокрема STANAG 6001, оскільки реальний рівень мовної підготовки багатьох випускників не відповідає вимогам міжнародної взаємодії.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Малодослідженими залишаються аспекти практичного впровадження методики мобільного та онлайн-вивчення іноземної мови у реаліях сучасного процесу викладання в закладах вищої освіти технічного, військового та іншого нефілологічного спрямування.

Метою статті є обґрунтування потенціалу методології онлайн-освіти та мобільного навчання у контексті впровадження інтегрованого навчального підходу на основі цифрових рішень для розвитку іноземної професійної автономності майбутніх фахівців військового, технічного та іншого нефілологічного профілю підготовки.

Виклад основного матеріалу. Інтегрований підхід при формуванні іноземної компетентності сучасного фахівця засобами цифрової освіти спрямований, першочергово, на формування та розвиток всіх системотворчих умінь та навичок, створення інформаційно-освітнього середовища та автоматизацію процесів інформаційної взаємодії, контролю і самоконтролю. Такий підхід першочергово актуалізує такі дидактичні принципи, як самостійність, системність, активність, індивідуальний підхід, цілеспрямованість. Ключовою ідеєю мобільного навчання вбачається синергія ефективних навчальних стратегій та технологій мобільності, що забезпечує якісний двосторонній зв'язок, розширені можливості голосового супроводу та чатів для швидкої підтримки й консультування, пропонує інноваційні рольові ігри та аудіовізуалізацію, за допомогою яких формується новий навчальний простір [9]. Окрім того, цифрові технології дозволяють автоматизувати рутинні

завдання, у тому числі з оцінювання та контролю, можуть асимілюватись з соціальними мережами та надають можливість ширшого використання автентичного матеріалу.

Використання системи мобільного та онлайн-навчання іноземної мови забезпечує максимальні переваги інформаційно-комунікаційних технологій одночасно, дозволяючи створити автентичне освітнє середовище, спрямоване на реалізацію основних педагогічних підходів – комплексного, компетентнісного, індивідуального. Окрім цільових навчальних додатків, потенціалом мобільного навчання мови наділені соціальні мережі та подкасти. При цьому найбільш поширеними програмами є Duolingo, Rosetta Stone, Busuu, Drops, Lingualeo, uTalk, Mondly, Vocscreen, LingQ, LingApp [11]. Порівняльна характеристика найбільш ефективних платформ наведена у табл. 1.

Засоби цифрових освітніх платформ та мобільних застосунків підвищують інтерактивність та доступність навчання, оптимізують зворотний зв'язок, забезпечують персоналізацію, різноманітність контенту і доступність навчального матеріалу. Проблемні аспекти у MALL-навчанні часто проявляються у вигляді недосконалого інтерфейсу та складності в організації кооперації та зворотного зв'язку в окремих програмах. Тому необхідно зауважити важливість навчально-методичної підтримки для більш повного втілення можливостей мобільного навчання, серед яких – адаптивність, оперативність генерування і репрезентації навчального матеріалу, відсутність просторово-часових обмежень, можливість сумісної роботи та фіксації результатів засобами мобільних пристроїв, функція мобільної медіатеки [10]. Суб'єкти можуть взаємодіяти у форматі «face to face», як з одним студентом, так і з групою, а організація навчальних занять за допомогою

Viber, Skype, WhatsApp підтримує якісну комунікацію незалежно від часу і місцезорозташування. Такий підхід максимально відповідає запитам сучасних студентів щодо доступності, відкритості та оперативності навчального інформування, стимулюючи їхню вмотивованість та залученість [15]. Серед інших позитивних аспектів впливу на розвиток іншомовної професійної автономності майбутніх фахівців – більша індивідуалізація процесу, розвиток цільових комунікаційних навичок, зростання продуктивності навчальної діяльності, більші можливості для організації самостійного навчання.

Очевидно, що інтеграція елементів мобільного вивчення мови створює альтернативні можливості для опанування складних розмовних тем, дозволяє розвивати навички з аудіювання та говоріння. При цьому неосвоєним залишається формат подкастингу та інтерактивних симуляцій у рамках MALL, що формує векторність для потенційного вдосконалення мобільного вивчення мови.

Швидкий розвиток дистанційного навчання та зростаюче використання мобільних технологій зробили питання цифрової безпеки та захисту персональних даних ще важливішими. Основними викликами цифрового навчання в умовах вищої школи є: нестача ресурсів, неефективний моніторинг якості навчання, низький рівень залученості здобувачів освіти, відсутність єдиної системи цифрового управління в освіті, невідповідність навчальних програм, недостатньо розвинені цифрові компетенції педагогічного складу [17]. Впровадження окремих технологій часто відбувається хаотично, що актуалізує необхідність інтеграції з іншими платформами. Викладачі часто некомпетентні ефективно використовувати онлайн-платформи, що ускладнює

Таблиця 1

Мобільні додатки для розвитку іншомовної професійної автономності майбутніх фахівців

Цифрова освітня платформа	Особливості використання
Rosetta Stone	Мобільна освітня платформа являє собою комплексний набір мобільних додатків для інтерактивного підручника. Перевагою вбачається унікальний методичний підхід до набуття навичок розмовного мовлення без словників та граматичних посібників, на інтуїтивному рівні. За допомогою мікрофона платформа може оцінювати точність вимови. Відмінною особливістю є імітація занурення в англomовне середовище. Платформа пропонує різноманітний набір інтерактивних уроків, спрямованих на формування асоціативних ланцюжків.
Duolingo	Формат представлений у вигляді дерева досягнень, де перехід на новий рівень можливий лише за умови отримання певної кількості балів. Онлайн-платформа надає можливості для групування студентів. Універсальність щодо рівня початкових компетенцій, можливість відстеження власного прогресу та отримання миттєвого фідбеку є стимулом для безперервного самовдосконалення. Є можливість особисто вибрати часовий інтервал.
LearningApps	Втілене навчання з елементами гейміфікації. Інтерактивні вікторини; симуляційні ігри; навчальні додатки із системою оцінювання та ігри на основі віртуальної реальності; система рейтингів. Творча розробка навчальних вправ студентом та їх активне застосування на практичних заняттях, включення їх до улюблених веб-ресурсів.

Джерело – сформовано автором

процес зворотного зв'язку та знижує ефективність методу.

Концепція розвитку іншомовної професійної автономності майбутніх фахівців шляхом інтеграції мобільного навчання потребує адаптаційних практик, серед яких:

1) диференціація подання навчальної інформації – поділ складного навчального матеріалу на невеликі змістовно-сміслові блоки; використання ілюстрацій, прикладів, візуальних елементів, інфографіки, аудіосупроводу;

2) модифікація складного матеріалу – заміна складних абстрактних понять простішими прикладами; одночасне подання матеріалу різними способами (візуально, текстово, аудіально);

3) підтримка повного розуміння та осмислення навчальної інформації – використання методу контрольних запитань; акцентування ключових слів та виразів; узагальнення та закріплення матеріалу; якісний зворотний зв'язок;

4) технічні адаптації – голосове введення тексту; застосування спеціальних налаштувань тощо;

5) педагогічні адаптації – покрокові інструкції та відеоуроки; шаблони для виконання роботи; голосові помічники.

Окрім згаданих вище, слід також виділити інші додатки, які широко використовуються в європейських країнах, і потенційно можуть бути використані в навчанні українських студентів: Mondly – додаток, що дозволяє здійснювати віртуальні подорожі; Quizlet – додаток для створення власних навчальних наборів словникового запасу та вивчення їх за допомогою тестів, ігор та віртуальних карток; Lucidchart, MindMeister, Canva, GoConqr – дозволяють спілкуватися в текстових та голосових чатах у соціальних мережах, створювати лексико-асоціативні ментальні карти; Zoom та Google Meet – дозволяють брати участь у міжнародних конкурсах, олімпіадах у форматі відеоконференції; Anki – програма для повторення слів на основі флеш-карт, де можна створювати власні навчальні набори; WordUp – це мобільний додаток, який використовує відео та інтерактивність для вивчення словникового запасу [11; 13]. Усі ці додатки допомагають розвивати словниковий запас, покращувати навички вимови та розуміння нових слів за допомогою різних завдань та ігор.

У контексті розвитку іншомовної комунікативної компетентності майбутніх прикордонників необхідно зауважити загальне спрямування процесу підготовки на забезпечення ефективності професійної взаємодії в міжнародній співпраці. Критеріями розвитку цієї компетентності можна виокремити:

– стратегічність, що передбачає навички використання різних стратегій успішної комунікації в реальних професійних ситуаціях;

– діяльнісність, котра розглядається як рівень готовності до використання іноземної мови для вирішення конкретних службових завдань;

– граматична коректність – навички правильного використання лексичних, граматичних та фонетичних структур іноземної мови для досягнення цілей професійної комунікації;

– соціолінгвістичність, що включає вміння врахування автентичної специфіки мовлення та культурного контексту;

– етичність, що є вираженням професійних норм комунікації у сфері прикордонної служби;

– дискурсивність, котра передбачає спроможність до вибудовування логічних та зв'язних висловлювань у рамках різноманітних професійних ситуацій [3; 8; 16].

Незважаючи на відмінності між їхніми функціями, освітні онлайн-платформи та мобільні додатки характеризуються спільними рисами: гейміфікація навчання, що підвищує мотивацію студентів; персоналізація та адаптивність, що дозволяють враховувати індивідуальний темп засвоєння мови; поєднання з традиційними освітніми ресурсами (коли мобільні додатки служать додатковим інструментом); розвиток цифрової та мовної грамотності; наявність коротких форматів вправ, які добре відповідають сучасним освітнім підходам мікронавчання. Завдання педагога в цьому випадку полягає у виборі правильних та цікавих додатків, які б допомогли покращити вивчення іноземної мови як засобу підсилення професійної автономності майбутніх фахівців.

Висновки. Проведений у дослідженні розширений аналіз специфіки методології мобільного навчання продемонстрував її ефективність щодо вдосконалення мовленнєвих навичок, підвищення персоналізації, взаємодії, залученості та доступності, покращення інтеграції у аудиторній роботі та розширення можливостей автономного навчання. Інтерактивність викладу навчального матеріалу сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності, а відсутність просторово-часових обмежень підвищує загальний рівень компетентності.

Проте використання мобільної технології навчання має бути педагогічно виваженим та методологічно обґрунтованим. При цьому необхідно враховувати етапність у впровадженні MALL, що передбачає вибір теми, створення тематичного навчального матеріалу, з особливим акцентом на автентичні, використання графічних органайзерів для візуальної репрезентації знань, креативні завдання (проекти, кейси, есе тощо).

Перспективні розвідки мають бути націлені на підготовку контенту для мобільних пристроїв, оцінку якості навчальних ресурсів та побудову методичної системи мобільного навчання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гришук Ю., Крикун В. Адаптивний підхід до іншомовної підготовки та мовного тестування відповідно до вимог НАТО STANAG 6001. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2022. Вип. 3(110). С. 225–240. DOI: 10.35433/pedagogy.3(110).2022.225-240.
2. Канова Л. Features of the methods of conducting classes with the armed forces officers of Ukraine in accordance with STANAG 6001 standard. *Молодь і ринок*. 2023. №6/214. Р. 79–83. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287899>
3. Кузьменко Ю., Ковальчук Т., Іваницька І. Formation of foreign language communicative competence among future military officers: international experience. *Comparative Professional Pedagogy*. 2021. Vol. 11(1). DOI: 10.31891/2308-4081/2021-11(1)-14
4. Baral G., Baral R. S. E-learning: a Modality of Medical Education in the Period of Crisis. *Journal of Nepal Health Research Council*. 2021. Vol. 18(4). Pp. 776–778. <https://doi.org/10.33314/jnhrc.v18i4.2767>
5. Bernacki M. L., Greene J. A., Crompton H. Mobile technology, learning, and achievement: advances in understanding and measuring the role of mobile technology in education. *Contemporary Educational Psychology*. 2020. Vol. 60. <https://doi.org/10.1016/J.CEDPSYCH.2019.101827>
6. Budko L.V., Maksymovych G.O., Shulga T.V. Content and Language Integrated Learning Model in Teaching a Foreign Language on a Non-Language University. *Innovative Pedagogy*. 2024. Vol. 67. Pp. 127–131. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/67/part_1/29.pdf
7. Fan X., Liu K., Wang X., Yu J. Exploring mobile apps in English learning. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*. 2023. Vol. 8(1). Pp. 2367–2374. <https://pdfs.semanticscholar.org/a37a/834b711e5df9cb36f33aeb213d3efee01e36.pdf>
8. Gael K. E., Elmiana D. S. Mobile-Assisted Language Learning (MALL) in English language acquisition: a critical literature review. *Journal of English Language Teaching Innovations and Materials (Jeltim)*. 2021. Vol. 3(2). Pp. 76–86. <http://dx.doi.org/10.26418/jeltim.v3i2.49813>
9. Huwari I. F., Darawsheh S. R., Al-Shaar A. S., Alshurideh H. The effectiveness of mobile phones applications in learning english vocabularies. In *The effect of information technology on business and marketing intelligence systems*. Cham: Springer International Publishing, 2023. https://doi.org/10.1007/978-3-031-12382-5_25
10. Kayra Z. Enhancing English vocabulary learning through mobile apps: A new paradigm in educational technology. *Research Studies in English Language Teaching and Learning*. 2024. Vol. 2(2). Pp. 87–95. <https://pdfs.semanticscholar.org/f299/89c27ab349770b01ca0f43c73a95322d83be.pdf>
11. Kryvoshein V., Vdovenko N., Buriak I., Saienko V., Kolesnyk A. Innovative educational technologies in management training: experience of EU countries. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22(6). Pp. 45–50. DOI10.22937/IJCSNS.2022.22.6.8
12. Lim F. V., Toh W. Apps for English language learning: A systematic review. *Teaching English with Technology*, 2024.
13. Metruk R. The use of smartphone English language learning apps in the process of learning English: Slovak EFL students' perspectives. *Sustainability*. 2021. Vol. 13(15). <https://doi.org/10.3390/su13158205>
14. Nuraeni C., Carolina I., Supriyatna A., Widiati W., Bahri S. Mobile-Assisted Language Learning (MALL): Students' perception and problems towards mobile learning in English language. *Journal of Physics: Conference Series*. 2020. Vol. 1641(1). DOI 10.1088/1742-6596/1641/1/012027
15. Pylypets O. V. The role of interactive learning technologies in learning foreign languages. *Methods and specifics of teaching foreign languages in higher education institutions (pp. 285-288)*. National Academy of the National Guard of Ukraine, 2021. <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/handle/123456789/11352>.
16. Sahril S., Butarbutar R., Ardiningtyas S. Y., Alimuddin A. H. A systematic review on integrating MALL in English language teaching. *ELT WorldWide*. 2022. Vol. 9(1). <http://eprints.unm.ac.id/id/eprint/25791>
17. Vassievna S. R. Use Of Modern Information Technologies In The Educational Process. *The American Journal of Social Science and Educational Innovations*. 2021. Vol. 03(03). Pp. 514–517. <https://doi.org/10.37547/tajssei/volume03issue03-81>

Дата першого надходження статті до видання: 30.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026